

יצירת מרחב לאקספלורציה כתהליך חינוכי

פיתוח כישורי הנחייה – רכזי תוכנית נגישות להשכלה גבוהה

המרכז למוטיבציה והכוונה עצמית, מכללת קיי

2008-2009

אוכלוסיה – רכזי תוכנית "נגישות להשכלה גבוהה".

גוף מוביל – המרכז למוטיבציה והכוונה עצמית, מכללת קיי.

מנחה: סהר עדס

תיאור כללי

תוכנית "נגישות להשכלה גבוהה" הנה תוכנית לתלמידים מצטיינים מבתי ספר מרחבי הנגב. שותפים בפרויקט גופים שונים, כמו: משרד החינוך והתרבות, מדערום – קרן סאקט"א רשי", אוניברסיטת בן גוריון בנגב ועתידים. התלמידים לומדים בימי שישי באוניברסיטת בן גוריון במגוון רב של קורסים, ומקבלים תגבור לימודי ופעילויות העצמה בבתי הספר.

בשנים 2008-2009 הוביל המרכז למוטיבציה והכוונה עצמית השתלמות של רכזי התוכנית בבתי הספר. הרכזים נפגשו במסגרת סדנאית.

מטרות ההשתלמות

1. הרחבת מודעות המשתתפים לתהליכים אישיים הקשורים להתפתחות קריירה והזהות שלהם לאורך מעגל החיים.
2. הכרות עם מושגים בסיסיים בתחום של התפתחות קריירה תוך הדגשת משמעותם בהקשר החינוכי בכלל ובהתבגרות בפרט.
3. מתן כלים להנחייה אישית וקבוצתית, היוצרים ומאפשרים מרחב לאקספלורציה.

תכנים לדוגמא

- סיפורי ההתפתחות האישית של כל אחד מן המשתתפים. מוקד תיאורטי: סופר. התפתחות לאורך מעגל החיים, קשת החיים, ממד האורך, ממד הרוחב, שלבי התפתחות, תפקידי חיים והיחסים ביניהם.
- התייחסות למוקד ההתבגרותי בסיפור האישי, להתנסות בביה"ס ומשמעותה להתפתחות. משמעות הקונטקסט החברתי תרבותי. מוקד תיאורטי: גוטפרדסון. מפה קוגניטיבית, תיחום-פשרה, אקספלורציה, אוריינטציית עתיד.
- הכרות עם המושג אקספלורציה על ממדיו השונים. מוקד תיאורטי: אריקסון, מארשה.

- שלבי התפתחות לאורך החיים, התפתחות הזהות, משבר ומשמעותו, התבגרות, משמעות האינטראקציה החברתית בהקשר ההתפתחותי, הכרות עם ארבעה מצבי הזהות.
- כיצד מעוררים מוטיבציה לאקספלורציה?
מוקד תיאורטי: אריקסון, דסי וראיין, פלום וקפלן. הכרות עם תיאורית ההכוונה העצמית בהקשר של עירור תהליכים מוטיבציוניים. הבנת המשמעות של אקספלורציה כמטרה חינוכית.
- כלים לעבודה עם קבוצה.
מוקד תיאורטי: ויגוצקי (Z.P.D). הכרות עם התיאוריה של ויגוצקי בהקשר של למידה בקבוצה ושימוש בשונות כבסיס להבניה ופיתוח של ידע על העצמי.
- מיומנויות תקשורת בינאישית.
מוקד מושגי: אמפתיה, הקשבה פעילה, מסר אני, שיקוף, חזרה, סיכום, שאילת שאלות.

רשימה ביבליוגרפית חלקית

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry, 11*(4), 227-268.
- Blustein, D., & Flum, H. (2000). Reinvigorating the Study of vocational Exploration: A Framework for Research. *Journal of Vocational Behavior, 56*, 380-404 (2000).
- Flum, H. & Kaplan, A. (2006). Exploratory orientation as an educational goal. *Educational Psychologist, 41*(2), 99-110.
- Gottfredson, L. S (2002). Gottfredson's Theory of Circumscription, Compromise, and Self-Creation. In: D. Brown & Associates, *Career Choice & Development*, (4th ed.). (pp. 85-10). San Francisco ,CA: Jossey - Bass.
- Savickas, M. L. (2002). Career Construction, a Developmental Theory of Vocational Behavior. In: D. Brown & Associates, *Career Choice & Development* (4th ed.). (pp. 149-205). San Francisco, CA: Jossey - Bass.
- Spokane, A. R. (1996). Holland's Theory. In: D. Brown, L. Brooks & Associates, *Career Choice & Development* (3rd ed.).(pp. 33-74). San Francisco, CA: Jossey - Bass.
- Super, D. E., Savickas, M.L & Super, C.M (1996). The Life- Span, Life- Space, Approach to Careers. In: D. Brown, L. Brooks & Associates, *Career Choice & Development*, (3rd ed.).(pp. 121-178). San Francisco, CA: Jossey - Bass.
- Young, R. A, Valach, L., & Collin, A. (2002). A Contextualist Explanation of Career. In: D. Brown & Associates, *Career Choice & Development* (4th ed.). (pp. 206-25). San Francisco, CA: Jossey - Bass.

עשור, אבי (2001): טיפוח מוטיבציה פנימית ללמידה בבית הספר בתוך: עשור, אבי וקפלן, אבי (עורכים) (תשס"א): חינוך החשיבה מס' 20: הנעה ללמידה: תפיסות חדשות של מוטיבציה, מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה, ירושלים.

פלום ח. (1995). סגנונות תצורת הזהות בהתבגרות. בתוך: ח. פלום (עורך), מתבגרים בישראל: היבטים אישיים, משפחתיים וחברתיים. רכס הוצאה לאור.

פלום ח. (1995). התפתחות קריירה והתבגרות. בתוך: ח. פלום (עורך), מתבגרים בישראל: היבטים אישיים, משפחתיים וחברתיים. רכס הוצאה לאור.